

De gamle platter fortæller – 77.

DAGBLADETS navnkundige journalist, salige Arne Jensen, skrev i starten af 1970'erne artikelserien "De gamle platter fortæller" om kongeskiverne fra Roskilde og Omegns Fugleskydningsselskab. Det blev til i alt 75 artikler, der blev bragt i DAGBLADET i 1972/73. Enkelte af artiklerne blev gengivet op til fugleskydningsselskabets 200 års jubilæum i 1987.

Som en markering af fugleskydningsselskabets 225 års jubilæum, den 28. august 2012, bliver Arne Jensens artikler nu genudgivet. I nogle tilfælde er historien eller ny viden løbet fra artiklerne, men i respekt for Arne Jensen, bliver alle artiklerne bragt, som de i sin tid blev skrevet af den lune journalist. Bortset fra justeringer af diverse trykfejl, er der ikke rettet et komma i Arne Jensens artikler. For at artiklerne til stadighed kan have et opdateret og korrekt indhold i forhold til nutidens læsere, vil der dog i de fleste tilfælde være tilføjet et supplerende efterskrift til de gamle artikler.

Skulle disse tilføjelser eller korrektioner være mangelfulde eller utilstrækkelige, vil det være meget interessant hvis DAGBLADETS læsere kan supplere.

Foruden de gamle artikler, har redaktøren på fugleskydningsselskabets hjemmeside, Henrik Brandt, i samarbejde med redaktionsleder på DAGBLADET Lars Ahn Pedersen forøget serien med yderligere 25 artikler. De 100 artikler vil blive bragt i DAGBLADET i de 100 lørdagsaviser der ligger op til jubilæumsdagen.

Fugleskydningsselskabet officielle betegnelse for de gamle klenodier er "skiver", men i fortsat respekt for Arne Jensens ordvalg, vil vi her bibeholde den oprindelige overskrift.

Interesserede læsere kan læse meget mere om det gamle selskab på www.roskildefugleskydning.dk.

Et industrieventyr uden lykkelig slutning

Årstidens mode var med til at skabe et krak

Denne uges kongeskive er skænket til Roskilde og Omegns Fugleskydningsselskab af H. Chr. Nielsen, der blev kåret til selskabets fuglekonge i 1963. Skiven er malet af den lokale kunstmaler, malermester og lærer på teknisk skole, Carl Hacke. Carl Hacke havde selv været fuglekonge i 1952, hvor han selv malede sin egen kongeskive. Derudover malede han flere af selskabets øvrige skiver, ligesom hans far Axel Fr. Hacke tidligere havde gjort. Således er der i dag hele 14 skiver i fugleskydningsselskabets store samling, hvor kunstneren bærer efternavnet Hacke. Af disse er netop H. Chr. Niensens den seneste.

Skivens motiv er fuglekongens virksomhed, skotøjsfabrikken "Fjord", Søndre Ringvej 24.

Skomagerværksteder er i Danmark påvist allerede i vikingetidens byer. Faget nævnes i 1100-tallet, og skomagerne var blandt de mest talstærke håndværkergrupper i byerne. Af skomagerens redskaber kan nævnes skærefjæl og bankeblok, syl, hammer, skojern, læst og den karakteristiske halvmåneformede kniv bielmesseren. Da skomagerne selv garvede huderne, var det også nødvendigt med kar, hvor huderne blev garvet med hjælp af egebark. Undertiden garvede skomagere også for andre, og de var derfor ofte velhavende. Konkurrencen var dog med erhvervets mange udøvere hård, og skomagerne har i særlig grad rettet deres produktion mod de årlige markeder.

I middelalderen var det ikke usædvanligt, at håndværkere indenfor samme fag klumpede sig sammen i samme kvarter eller gade. I 1300-tallet boede og arbejdede 21 skomagermestre i Skomagergade, derfra navnet. Skomagerefaget var et vigtigt håndværk i middelalderen. Alle havde brug for sko, og man kunne slide flere par op i løbet af et år. Derfor var der også plads til mange skomagere i hver by.

Ligesom andre håndværkere dannede skomagerne sammenslutninger, der kaldtes laug. De havde oprindeligt et religiøst sigte, men blev mere og mere fagligt og socialt orienterede. Man sørgede for et vist kvalitetsniveau, og indbyrdes forsøgte man at undgå konkurrence. Laugene fungerede også som en slags socialt sikkerhedsnet, hvis et medlem blev syg eller døde.

Der kendes mere end 50 skomagerlaug, de ældste fra 1400-tallet, hvorfra man har bevaret "laugsskråer" – det kaldte man laugenes vedtægter - for skomagerne i Flensborg, Slagelse, Sønderborg og Tønder og for skomagersvendene i Odense, Roskilde og Slagelse. Laugenes prispolitik medførte et skærpet opsyn fra kongemagtens side, og i 1507 blev alle skomagerlaugene for en tid ophævet, og fuld næringsfrihed indført i faget. Laugene eksisterede dog fortsat, og kongemagten forsøgte i stedet en regulering gennem udstedelse af vedtægter. Skomagernes mesterstykke var ifølge de generelle laugsartikler fra 1682 et par støvler og et par sko.

Skomagerne var den første store håndværkergruppe, der påvirkedes af den industrielle udvikling i slutningen af 1800-tallet, idet skofabrikker tidligt fik symaskiner, kædestingssålemaskiner og såleformspreser m.v. og overtog stadig mere af skofremstillingen, mens skomagerne sad tilbage med forsåling og andre reparationsarbejder. Nu om dage får man nye såler på sko og støvler på en hælbar.

*

Vi ved ikke meget om H. Chr. Nielsen. Han blev født den 7. maj 1897 og døde den 9. maj 1989. Det kan antages, at han var en af tidens visionære iværksættere, der med opførelsen af sin fabrik ville gøre et industrieventyr af det gamle ædle håndværk. Imidlertid gik det ikke som Nielsen havde drømt om.

Han havde fået en ordre på et større parti sko til Leipzig-messen. Produktionen blev sat i gang, og skoene blev håndsyet. Da skoene skulle leveres, ville man ikke have dem på messen. Man fandt ikke, at modellen passede til årstiden. Nielsen måtte derefter sælge en del af skoene til brandstationen til spotpris.

At forretningen ikke gik, som H. Chr. Nielsen kunne håbe, bekræftes af, at den gik konkurs. I 1967 købte Ole Bjørn Nielsen ejendommen af konkursboet. Her etablerede han "Roskilde Værktøjsmagasin". I dag er det discountforretningen Aldi der ligger på stedet.

- hb.

Artiklen blev bragt i Dagbladet den 17. marts 2012